

Dosarul nr. 3ra-1081/23
2-23157007-01-3ra-04112023

Prima instanță: Judecătoria Drochia, sediul Central (L. Grădinari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Drochia (S. Procopciuc, N. Chircu, E. Grumeza)

DECIZIE

04 noiembrie 2023

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător

Ion Malanciuc

Judecători

Aliona Donos

Oxana Parfeni

examinând recursul depus de către Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”,

în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” împotriva Consiliului electoral de circumscripție raională Drochia nr. 14, persoane terțe Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Ion Berladean și Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5 privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14 și obligarea anulării înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia,

împotriva deciziei din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost casată integral hotărârea din 03 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central,

c o n s t a t ă:

La 03 noiembrie 2023, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” a depus la Judecătoria Drochia, sediul Central, acțiune împotriva Consiliului electoral de circumscripție raională Drochia nr. 14, persoana terță Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, solicitând anularea hotărârii nr. 26/4 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14 din 27 octombrie 2023, admiterea contestației și anularea înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar

al comunei Cotova, raionul Drochia.

În motivarea acțiunii, a invocat că la 23 octombrie 2023, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” a depus la Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale Drochia o contestație/sesizare, prin care a solicitat anularea înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Prin hotărârea nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 a Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Drochia nr. 14, s-a hotărât să se ia act de sesizarea parvenită din partea dlui Ion Chicu, președintele Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” și s-a respins sesizarea lui Ion Chicu, președintele Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, ca fiind neîntemeiată. Totodată în actul administrativ menționat, nu este indicat nici termenul, nici calea de contestare a acestuia.

A indicat că, în motivarea hotărârii sale Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia a invocat faptul că pentru a putea aplica interdicția de a candida la un nou mandat de primar, este nevoie ca persoanei să-i fi fost încetat mandatul – eliberare sau destituire din funcție în condițiile alin. (3)-(5.). Alte careva argumente ce pot fi reținute sau față de care se poate exprima dezacord nu pot fi reținute, or acestea lipsesc în motivare.

Reclamantul evidențiază faptul că, prin actul de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021, Autoritatea Națională de Integritate a decis: „Se constată că dl Berladean Ion, exercitând funcția de primar al comunei Cotova raionul Drochia, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nesoluționarea și neinformarea în termen de 3 zile de la data constatării, în scris, Autoritatea Națională de Integritate, despre situațiile de conflict de interese real în care s-a aflat și respectiv prin încheierea directă a actelor juridice, în care are interese personale. Se sesizează instanța de judecată competentă, în termen de 5 zile din momentul în care actul de constatare va rămâne definitiv, în vederea inițierii procedurii de revocare a mandatului de primar al dlui Berladean Ion. Se decede, dl Berladean Ion, din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din data rămânerii definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. Se înscrie dl Berladean Ion în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din data rămânerii definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. Se aduce la cunoștința dlui Berladean Ion actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta, în termen de 30 zile de la emitere, la Curtea de Apel Chișinău, situată în mun. Chișinău, str. Teilor, nr. 4”.

Prin actul de constatare nr. 84/31 din 28 iunie 2023, Autoritatea Națională de Integritate, a decis: „Se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către dl Berladean Ion, în exercitarea mandatului de Primar al s. Cotova, r. Drochia. Se aduce la cunoștința dlui Berladean Ion, prezentul Act de constatare și se informează despre dreptul că poate fi contestat în termen de 30 (treizeci) de zile de la

emitere, la Curtea de Apel Chișinău, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Teilor, 4. Publicarea prezentului Act de constatare, pe pagina web a Autorității Naționale de Integritate”.

Prin decizia din 26 septembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă acțiunea înaintată de Ion Berladean către Autoritatea Națională de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 emis de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui Berladean Ion privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

Menționează că, Curtea de Apel Chișinău a constatat că potrivit art. 3 din Legea nr. 133/2016, Berladean Ion este subiect al declarării averii și intereselor, fiind obligat, ori de câte ori este chemat să-și exercite atribuțiile de serviciu, să o facă cu maximă imparțialitate și obiectivitate. Atunci când este afectat de un interes personal în exercitarea atribuțiilor de serviciu, subiectul declarării are obligația legală de a se autoizola și a transmite atribuțiile unui terț independent. Pentru neconformarea la cerințele legale privind declararea și soluționarea conflictului de interese, sancțiunea aplicabilă este destituirea din funcție și privarea pentru 3 ani de dreptul de a mai deține o funcție publică sau o funcție de demnitate publică. Totodată instanța de judecată a reiterat, că scopul instituirii acestor sancțiuni este de a menține integritatea subiecților declarării în activitatea pe care o desfășoară, servirea interesului public cu imparțialitate și obiectivitate, asigurarea transparenței și controlului public, responsabilizarea individuală și exemplul personal, iar măsurile prevăzute de legiuitor sub formă de sancțiuni sunt aplicate pentru garantarea exercitării cu imparțialitate a funcțiilor publice.

Prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Ion Berladean, reprezentat de avocatul Radu Cijicenco a fost declarat inadmisibil, încheierea respectivă fiind irevocabilă.

A accentuat că, prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023, CECER Drochia l-a înregistrat pe Berladean Ion, drept candidat din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Deci, la caz, există o hotărâre definitivă și irevocabilă, prin care se menține sancțiunea aplicată de către Autoritatea Națională de Integritate, în actul de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 și anume, a fost decăzut Berladean Ion, din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitivă a actului de constatare ori din data rămânerii definitivă și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

Constată că CECE Drochia, nu a examinat obiectiv circumstanțele cazului, or prin hotărârea din 13 octombrie 2023 a Judecătoriei Drochia (dosar nr. 2-22187621-26-3-22122022), s-a hotărât încetarea înainte de termen a mandatului de primar a lui Berladean Ion – primar al comunei Cotova, r-nul Drochia, or, acest fapt confirmă destituirea lui Ion Berladean din funcția deținută.

Afirmă că hotărârea nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14, este ilegală, neîntemeiată și urmează a fi anulată în tot, cu obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia, de a anula înregistrarea subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a CECER nr.

14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Prin hotărârea din 03 noiembrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, a fost respinsă contestația în contencios administrativ formulată de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” împotriva Consiliului electoral de circumscripție raională Drochia nr. 14, persoana terță Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate” privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și obligarea anulării hotărârii nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia cu privire la înregistrarea concurentului electoral Berladean Ion la funcția de primar a com. Cotova din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a decide astfel, instanța de fond a concluzionat că Consiliul electoral al circumscripției electorale locale Cotova nr.14/5 întemeiat l-a înregistrat pe Berladean Ion în calitate de candidat la funcția de primar al s. Cotova r. Drochia, dat fiind că la acea data nu era întrunită condiția cumulativă ca mandatul acestuia să fi încetat, pentru a-i fi aplicată interdicția de a candida la un nou mandat de primar.

Prin urmare, hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Comisiei Electorale al Circumscripției Electorale locale Cotova nr.14/5 și hotărârea nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 sunt legale și întemeiate, iar temeiuri legale pentru a respinge candidatura lui Berladean Ion nu sunt. Totodată, pretențiile reclamantului nu au fost probate, în speță nefiind aplicabile prevederile art. 16 alin. (2) din Codul electoral.

Instanța de fond a evidențiat și faptul că conform răspunsului Autorității Naționale de Integritate din 27 octombrie 2023, Berladean Ion nu are interdicția de candida pentru funcția de primar, iar prin excluderea lui Berladean Ion din cadrul alegerilor locale, s-ar aduce o ingerință gravă în sfera drepturilor protejate și garantate prin Constituția Republicii Moldova.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 04 noiembrie 2023, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 03 noiembrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, solicitând casarea hotărârii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, au fost atrași în proces în calitate de terți Consiliul electoral al circumscripției Cotova nr.14/5 și candidatul electoral Berladean Ion.

Prin decizia din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, a fost casată integral hotărârea din 03 noiembrie 2023 a Judecătorei Drochia, sediul Central, și emisă o nouă decizie, prin care a fost respinsă acțiunea în contencios administrativ înaintată de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” către Consiliul electoral al circumscripției raionale Drochia nr. 14 și persoanele terțe Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Ion Berladean și Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr.14/5 privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și obligarea anulării înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al

circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a remarcat faptul că prima instanță s-a expus asupra unei pretenții neinvocate de către reclamant și anume „obligarea anulării Hotărârii nr. 16/1 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia din 09 octombrie 2023 cu privire la înregistrarea concurentului electoral Berladean Ion la funcția de primar a com. Cotova din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”. Deși prevederile Codului administrativ consfințesc rolul activ al instanței judecătorești la examinarea cauzei în procedura contenciosului administrativ, fapt ce rezultă din normele procedurale, însă totuși instanța de judecată nu poate modifica din propria inițiativă pretențiile reclamantului.

În context Colegiul civil a conchis că este necesar de a casa integral hotărârea judecătorească contestată și s-a expus în continuare asupra fondului cauzei.

Instanța de apel a constatat că la moment nu există o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă prin care Ion Berladean ar fi privat de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de trei ani, or, hotărârea Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2023 și încheierea Curții Supreme de Justiție din 14 decembrie 2022, nu au avut ca obiect privarea lui Ion Berladean de dreptul de a ocupa funcții de răspundere, ci doar verificarea legalității Actului de control al Autorității Naționale de Integritate.

Respectiv, atât la data înregistrării candidatului electoral Berladean Ion, cât și la moment nu există o hotărâre judecătorească definitivă prin care să se dispună încetarea înainte de termen a mandatului de primar, or, încetarea înainte de termen a mandatului nu operează automat, prin devenirea irevocabilă a Actului de constatare, ci urmează ca mandatul să înceteze în mod efectiv prin eliberare, destituire sau revocare din funcție, încetare care la momentul actual nu a avut loc.

Prin urmare, un element semnificativ pentru anularea înregistrării candidatului în temeiul art. 102 alin. (5) lit. e) din Codul electoral, nu se regăsește în speța dată, iar argumentul apelantului că Ion Berladean a întocmit declarația pe propria răspundere contrar prevederilor art. 68 alin.(1) lit. f) din Codul electoral, deoarece candidatul nu a indicat Actul de constatare nr. 431/20 din 31 decembrie 2021 și Actul nr. 84/31 din 28 iunie 2023 întocmite de Autoritatea Națională de Integritate în privința lui, nu a fost reținut de către instanța de apel, or, acest fapt nu constituie temei de anulare a înregistrării candidatului în situația în care nu s-a constatat întrunirea restricțiilor stabilite la art.16 alin.(2) lit.c)–f).

La 04 noiembrie 2023, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” a declarat recurs împotriva deciziei din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și adoptarea unei noi decizii privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr.14 și obligarea anulării hotărârii nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia cu privire la înregistrarea concurentului electoral Berladean Ion la funcția de primar a com. Cotova din partea Partidului Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu soluțiile adoptate, atât de către instanța de fond, cât și de instanța de apel, în condițiile în care au fost prezentate

documente ce confirmă cele invocate în demersurile înaintate, și anume acte de constatare definitive, încheierea irevocabilă a Curții Supreme de Justiție, hotărârea instanței de fond prin care s-a dispus încetarea înainte de termen a mandatului primarului etc.

A remarcat că hotărârea instanței nu cuprinde în sine o argumentare care a dus la adoptarea soluției de respingere a acțiunii, deci soluția este arbitrară, formală și ilegală, fapt care confirmă necesitatea casării, pentru a asigura respectarea securității raporturilor juridice.

Consideră că în lipsa examinării obiective prin prisma prevederilor legislației a probelor și circumstanțelor de fapt și de drept invocate de recurent, care sunt susținute prin actele prezentate, ar duce la desfășurarea scrutinului electoral cu grave încălcări și abateri de la prevederile legislației.

La 04 noiembrie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat la adresele electronice ale intimaților pentru notificare copia recursului depus de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, explicându-le dreptul de a depune referință.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Bălți a fost pronunțat public la 04 noiembrie 2023. Conform extrasului din poșta electronică, copia deciziei motivate a instanței de apel a fost notificată la adresa electronică a recurentului, la 04 noiembrie 2023, ora 17:57 fapt ce se atestă prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele dosarului (f. d. 170).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 04 noiembrie 2023, ora 17:35 (f.d. 171).

Studiind actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de către Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” urmează a fi admis, cu casarea integrală a hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel și adoptarea unei noi decizii, prin care acțiunea

înaintată de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” să fie declarată inadmisibilă, din considerentele ce urmează.

Conform art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Potrivit art. 247 din Codul administrativ, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 1 alin. (1) din Codul administrativ, legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la desfășurarea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Articolul 3 din Codul administrativ prevede că, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de desfășurare a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Articolul 17 al Codului administrativ prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Ținând cont de faptul că, o dispoziție legală nu poate fi ruptă din sistemul normativ din care face parte și nu poate opera în mod izolat, ci trebuie interpretată în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente care se completează una pe alta ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține la caz și prevederile art. 20 din Codul administrativ, potrivit cărora dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Conform art. 22 alin. (1) din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sînt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

În conformitate cu art. 39 alin. (2) din Codul administrativ, orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Reieșind din prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 206 alin. (1) din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

În conformitate cu art. 207 alin. (1) al Codului administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Potrivit art. 207 alin. (2) lit. d) din Codul administrativ, acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când: acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209.

Conform art. 209 alin. (1) din Codul administrativ, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 95 alin. (1) din Codul electoral prevede că în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Iar, art. 95 alin. (3) din Codul electoral prevede că în caz de divergență între reglementările prezentului cod și ale altor acte normative, în partea ce ține de termenele de depunere a contestațiilor în perioada electorală, se vor aplica dispozițiile prezentului cod.

Prevederile art. 95 alin. (8) din Codul electoral stabilesc că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin.(1).

Potrivit art. 96 alin. (2) din Codul electoral, obligația de a confirma respectarea termenului de depunere a contestației în condițiile art.95 revine contestatarului.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție indică că regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate inclusiv prin prisma art. 195 Cod administrativ.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța

(judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că obiect al prezentei acțiuni îl constituie hotărârea nr. 26/4 al CECER Drochia nr.14 din 27 octombrie 2023, prin care s-a luat act de sesizarea parvenită din partea dlui Ion Chicu, președintele Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” și s-a respins sesizarea lui Ion Chicu, președintele Partidului Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, ca fiind neîntemeiată.

Astfel, prin prisma art. 95 alin. (8) și alin. (1) din Codul electoral, termenul de 3 zile pentru înaintarea prezentei acțiuni în contencios administrativ, a început să curgă la data de 28 octombrie 2023, ziua următoare zilei în care a fost adoptată hotărârea și urma să expire la data de 30 octombrie 2023 (zi de luni).

În pofida celor enunțate supra, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” nu a depus prezenta contestație în interiorul termenului de 3 zile, prevăzut la art. 95 alin. (8) și alin. (1) din Codul electoral, depunând-o doar la 03 noiembrie 2023, fapt inacceptabil potrivit prevederilor legale.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, importanța termenelor procedurale este dictată de faptul că ele determină regimul temporar optimal pentru realizarea justiției, mobilizează cercetarea cauzei, totodată contracarează urgentarea nejustificată a realizării drepturilor și obligațiilor procesuale, reprezentând instrumentul prevenirii de către participanții la proces de a se folosi cu rea-credință de drepturile sale procedurale.

În corespundere cu prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ

trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de înaintare a acțiunilor în contencios administrativ este considerat un termen peremptoriu, astfel că nerespectarea lui atrage după sine decăderea părții de a sesiza instanța de judecată.

Prin urmare, nerespectarea termenului de înaintare a prezentei acțiuni în contencios administrativ se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv și indiferent al reclamantului, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile procedurale.

Astfel, prezenta acțiune înaintată de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” necesită a fi declarată inadmisibilă, deoarece neîndeplinirea oricărui act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că potrivit art. 210 alin. (1) din Codul administrativ, prevederile art.65 alin.(1)–(3) și (5) se aplică corespunzător și pentru decizia cu privire la cererea de repunere în termen.

Conform art. 65 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, dacă o persoană, din motive independente de voința ei, nu a putut respecta un termen legal, atunci, la cerere, ea poate fi repusă în termen. Culpă unui reprezentant legal sau împuternicit se atribuie reprezentatului.

Cererea de repunere în termen se depune în termen de 15 zile de la înlăturarea impedimentului. La cerere se anexează probele care confirmă faptele pe care aceasta se întemeiază și, suplimentar, se recuperează acțiunile omise.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că în speță, Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”, deși a înaintat prezenta acțiune în contencios administrativ, peste termenul prevăzut de lege, nu a solicitat repunerea în termen.

În circumstanțele descrise, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, în procedurile civile, o persoană poate cu greu să conceapă preeminența dreptului fără existența posibilității de acces la instanțele de judecată (a se vedea, *Golder vs. the United Kingdom*, hotărâre din 21 ianuarie 1975; *Z and Others vs. the United Kingdom*, hotărâre din 10 mai 2001; și *Kreuz vs. Poland*, hotărârea din 19 iunie 2001).

Totuși, „dreptul la o instanță” nu este absolut. Acesta poate fi, prin natura sa, supus limitărilor, deoarece dreptul de acces, prin sine, cere reglementare din partea statului. Garantând părților în litigiu un drept efectiv de acces la o instanță care să hotărască asupra „drepturilor și obligațiilor lor cu caracter civil”, articolul 6 § 1 acordă statului dreptul de a alege liber mijloacele care să fie utilizate în acest scop.

În acest sens, Curtea Europeană a statuat că restricția impusă accesului la o instanță judecătorească sau un tribunal nu va fi compatibilă cu articolul 6 § 1, decât dacă aceasta urmărește un scop legitim și există o proporționalitate rezonabilă între mijloacele folosite și scopul legitim urmărit (a se vedea, *Tinnelly & Sons Ltd and Others și McElduff and Others vs. the United Kingdom*, hotărârea din 10 iulie 1998).

La aspectul dat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că

certitudinea legală impusă regulilor procedurii civile, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile reclamantului, cât și ale pârâtului, astfel instanța de judecată nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură, în vederea exonerării litiganților de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către aceștia a efectelor legale.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează prevederile art. 56 alin. (3) al Codului de procedură civilă, potrivit căruia, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Jurisprudența CtEDO accentuează obligația părții de a lua măsurile necesare pentru protecția drepturilor sale de acces la justiție, inclusiv prin manifestarea diligenței în exercitarea drepturilor sale procedurale și a interesului față de soarta dosarului vizat (cauza van Harn vs. Germania, hotărâre din 11 septembrie 2007, cauza Pîrnău ș.a. vs. Republica Moldova, hotărâre din 31 ianuarie 2012 și cauza SA Universul vs. Republica Moldova, hotărâre din 10 iulie 2012).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanțele ierarhic inferioare eronat au interpretat prevederile legale și au stabilit că acțiunea înaintată de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” este depusă cu respectarea termenului prevăzut de legiuitor, având în vedere că, nici reclamantul și nici pârâtii, nu au prezentat dovada expedierii și dovada recepționării actului administrativ ce se contestă în speță. Or, legiuitorul nu a condiționat stabilirea termenului de depunere a contestațiilor de data notificării actului administrativ, dar a indicat în mod expres la 95 alin. (1) că termenul general de depunere a contestațiilor de 3 zile se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost adoptată hotărârea.

Ținând cont de cele stabilite supra și a prevederilor legale citate mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că soluțiile primei instanțe și a instanței de apel contravin circumstanțelor cauzei. Or, atât prima instanță, cât și instanța de apel au interpretat eronat prevederile legii, nu au cercetat sub toate aspectele probele anexate la materialele cauzei și nu au dat apreciere tuturor circumstanțelor care condiționează admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ, motiv din care actele judecătorești de dispoziție emise de acestea nu pot fi menținute.

Finalmente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că soluția la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile articolului 6 § 1 CEDO, fiind prevăzută de art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ, potrivit căruia în urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 03 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, cu adoptarea unei noi decizii privind declararea acțiunii ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei”.

Se casează integral decizia din 04 noiembrie 2023 a Curții de Apel Bălți și hotărârea din 03 noiembrie 2023 a Judecătoriei Drochia, sediul Central, în cauza de contencios administrativ, inițiată la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” împotriva Consiliului electoral de circumscripție raională Drochia nr. 14, persoane terțe Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Ion Berladean și Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5 privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14 și obligarea anulării înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia, și se emite o nouă decizie, prin care:

Se declară inadmisibilă cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei” împotriva Consiliului electoral de circumscripție raională Drochia nr. 14, persoane terțe Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, Ion Berladean și Consiliul electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5 privind anularea hotărârii nr. 26/4 din 27 octombrie 2023 al Consiliului electoral al circumscripției electorale raionale Drochia nr. 14 și obligarea anulării înregistrării subiectului electoral Ion Berladean, înregistrat prin hotărârea nr. 16/1 din 09 octombrie 2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Cotova nr. 14/5, la funcția de primar al comunei Cotova, raionul Drochia.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Ion Malanciuc

judecători

Aliona Donos

Oxana Parfeni